

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z dnia 15 września 2017 r.

w przedmiocie projektu ustawy o europejskiej partii politycznej i europejskiej fundacji politycznej

Krajowa Rada Sądownictwa po zapoznaniu się z treścią projektu ustawy o europejskiej partii politycznej i europejskiej fundacji politycznej (nr z wykazu prac legislacyjnych: UD93), przedstawionego do zaopiniowania przy piśmie Ministra Sprawiedliwości z 24 sierpnia 2017 r. (znak DL-II-4392-1/17/33), opiniuje projekt co do zasady pozytywnie, zgłaszając poniższe uwagi.

Zgodnie z art. 10 i 31 projektu ustawy, organem właściwym do skierowania do Urzędu ds. Europejskich Partii Politycznych i Europejskich Fundacji Politycznych wniosku o skreślenie europejskiej partii politycznej lub europejskiej fundacji politycznej z rejestru prowadzonego przez ten Urząd będzie Prokurator Generalny. Krajowa Rada Sądownictwa zwraca uwagę, że rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, EUROATOM) Nr 1141/2014 z 22 października 2014 r. w sprawie statusu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych (Dz. Urz. UE L 317/1 z 4 listopada 2014 r., dalej jako rozporządzenie) w art. 16 ust. 3 pkt b przewiduje uprawnienie dla państwa członkowskiego do skierowania należycie uzasadnionego wniosku o skreślenie z rejestru tych podmiotów w sytuacji poważnego zaniedbania obowiązków przewidzianych w krajowym prawie i po wyczerpaniu wszystkich środków krajowych. Rozporządzenie powyższe nie precyzuje jednak trybu kontroli przestrzegania obowiązującego prawa kraju będącego siedzibą europejskiej partii politycznej lub europejskiej fundacji politycznej, ani organu właściwego do wystąpienia do Urzędu z wnioskiem o dokonanie wykreślenia z rejestru. Możliwość regulacji tych kwestii pozostawiono zatem państwom członkowskim.

Wątpliwość Rady wzbudza powierzenie wyżej opisanej kompetencji jednemu organowi, jakim jest Prokurator Generalny, przy rezygnacji z jakiegokolwiek kontroli sądowej zgodności działalności europejskiej partii politycznej lub europejskiej fundacji politycznej z Konstytucją i przepisami ustaw. Przewidziane w projekcie ustawy wyłączenie zastosowania Rozdziału 5 zatytułowanego „Postępowanie w sprawie zgodności z Konstytucją celów lub działalności partii politycznych” ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 876 ze zm.) do europejskich partii politycznych oraz

Rozdziału 3 zatytułowanego „Nadzór nad stowarzyszeniami” ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2017 r. poz. 210) do europejskich fundacji politycznych, w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa spowoduje, że Prokurator Generalny będzie organem posiadającym wyłączną kompetencję do stwierdzenia poważnego naruszenia obowiązków przewidzianych w prawie krajowym przez te podmioty i wystąpienia z wnioskiem o wykreślenie ich z rejestru prowadzonego przez Urząd ds. Europejskich Partii Politycznych i Europejskich Fundacji Politycznych, a co za tym idzie, do zainicjowania procedury delegalizacji na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Tego rodzaju rozwiązanie legislacyjne stoi w sprzeczności z dotychczas wypracowanymi standardami demokratycznego państwa prawnego, zgodnie z którymi kontrola nad przestrzeganiem krajowego porządku prawnego przez partie polityczne i stowarzyszenia jest sprawowana przez Trybunał Konstytucyjny i sądy powszechne. Powyższa uwaga ma szczególne znaczenie ze względu na ustrojową pozycję Prokuratora Generalnego, który jest personalnie związany z urzędem Ministra Sprawiedliwości, a urząd ten często pełniony przez osoby zaangażowane w bieżące wydarzenia polityczne. Zrezygnowanie z krajowej kontroli prawidłowości wykonywania obowiązków wynikających z krajowego systemu prawnego przez europejskie partie polityczne i europejskie fundacje polityczne na rzecz wprowadzenia uprawnienia do złożenia stosownego wniosku przez Prokuratora Generalnego nie może zostać również uznane za umożliwienie odpowiedniego wykonania art. 16 ust. 3 rozporządzenia w porządku krajowym.

Krajowa Rada Sądownictwa zwraca ponadto uwagę, że nałożony na Urząd ds. Europejskich Partii Politycznych i Europejskich Fundacji Politycznych w art. 8 i 28 projektu ustawy obowiązek notyfikacyjny nie znajduje, wbrew twierdzeniu zawartemu w uzasadnieniu projektu, podstaw prawnych w rozporządzeniu. Zgodnie z art. 15 ust. 4 i art. 16 ust. 4 rozporządzenia Urząd, jeżeli wymaga tego państwo członkowskie, wyznacza datę opublikowania w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej decyzji o rejestracji lub wykreśleniu dopiero po konsultacji z państwem członkowskim. Tymczasem obowiązek nałożony w projekcie ustawy na Urząd nie obejmuje konsultacji, a informowanie krajowego sądu właściwego do prowadzenia ewidencji o: rejestracji, wykreśleniu i aktualizacji wpisu dotyczącego europejskiej partii politycznej i europejskiej fundacji politycznej.